СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 126. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ЧЕРВНЯ 1949. No. 126. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 2, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРОВІРКА РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ В КОНГРЕСІ

ВІДРОЧЕНО СПРАВУ АТЛАНТИЦЬКОГО ПАКТУ; ПРЕЗИДЕНТІВ "ФЕР ДІЛ" НА ЧЕРЗІ.

Вашингтон, 1 червня. — Відповідаючи швидко на заклик президента СІО, Филипа Морея, про тенденційне відтягування справи провірки, згідно відкликання робітничого закону Тефта-Гартлі, демократичні провідники Конгресу вчора заявили, що власне ця справа є тепер на першому пляні в Конгресі та що вона прийде на порядок негайно після закінчення дебат в справі президентського пляну про „Фер Діл". Сенатський Демократичний Політичний Комітет повідомив Морея, що відкликання Акту Тефта-Гартлі „мусить" прийти на порядок в сенаті як головна справа робітничого законодавства та матиме першенство перед дебатами в справі ратифікації Атлантійського договору, хоча департамент стейту домагається негайної акції в тій справі. Так само на неозначений час відкладається дебати в справі висилки зброї европейським країнам. В цих справах голова сенатського Політичного Комітету, сенатор Скотт В. Лукас з Ілиной, мав конференцію з президентом Труманом і президент не висловив жадних застережень.

КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ ЗАПОВІДАЄ ПРОВІРКУ ПРОГРАМИ ПОВІТРЯНОЇ СИЛИ.

Вашингтон, 1 червня. — Конгресовий Комітет Збройних Сил вчора виніс одноголосне рішення почати вже в найближчих днях повний розгляд програми повітряної сили країни, домагаючись рівночасно від Конгресу 50,000 долярів на ці доходження та права виклику на суд для тих, що переводитимуть доходження." Ці рішення є швидкою реакцією Комітету на виступ республіканського конгресмена Ван Зандта з Пенсилвенії з повідомленням в справі продажі важких бомбардувальників Б-36.

СУДДЯ МЕДИНА ВІДКИДАЄ ВНЕСОК ОБОРОНИ ПРО МАСОВІ ДОКАЗИ НЕВИННОСТИ КОМУНІСТІВ.

Ню Йорк, 1 червня. — Федеральний суддя Герольд Медіна відкинув вчора на суді 11 провідників комуністичної п'ятої колони в цій країні внесок оборони про масові „докази", що комуністична партія в Америці є законною політичною партією, а не підривною п'ятиколонною організацією з метою насильно змінити уряд країни, як це їй закидується в акті обвинувачення. Суддя Медіна заявив, що комуністи в цей спосіб хотіли б тільки скомпромітувати цілу адміністрацію справедливости, бо тоді цей суд мусів би продовжуватися протягом цілих років. Суддю докищо інтересують головно відповіді обвинувачених і обороні на всі ті докази їх вини, що були предявлені 13 урядовими свідками, що були самі в комуністичній партії.

413 ОСІБ ЗГИНУЛИ В НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКАХ.

Згідно з інформаціями агенства АП, під час останніх трьох днів свят в країні згинуло в нещасливих випадках щонайменше 413 осіб. З того найбільше, бо 253 згинули в самоходових випадках, 87 втопилося, а 73 згоріло.

ЛЮІС ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШИХ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ В МАЙНАХ.

Вашингтон, 1-го червня. — Президент Юнайтед Майн Воркерс, Джан Л. Люіс, виступив вчора з обвинуваченням проти урядників безпеки в копальнях вугілля, що вони не виповнили добровільно рекомендацій федеральних інспекторів щодо збільшення безпеки в майнах. Тому він домагається від Конгресу повновластей для федеральних інспекторів, щоб ті мали право закривати шахти, якщо вони вважатимуть, що умовини праці в них є загрозливі для робітників. Люіс зізнавав в цій справі перед відповідним під-комітетом в сенаті. При цій нагоді він навів „статистику грози", стверджуючи, що протягом останніх 19 років в майнах згинули або були покалічені в нещасливих випадках 1,259,081 робітників.

ДОМАГАЮТЬСЯ ЗМЕНШЕННЯ ПЛАТНІ ЧЛЕНАМ КОНГРЕСУ.

Вашингтон, 1 червня. — Демократичний сенатор з Меріленду, Мілард Е. Тайдінґс, заявив вчора в сенатському Комітеті Видатків в Екзекутивному Департаменті, що Конґрес повинен зменшити свій бюджет, зменшуючи рівночасно догад на 5% платню своїх членів.

МЕХІКО ЗДЕРЖУЄ ЕКСПОРТ ГАНЧАРНИХ ВИРОБІВ ЧЕРЕЗ „АТОМ".

Міхіко Сіти, 1-го червня. — Мексиканський уряд здержав експорт закуплених одним американським підприємцем 50,000 горшків, з огляду на те, що в останньому часі в глині в околицях їх виробу стверджено наявність деяких познак урану. Закон цієї країни забороняє експорт всього, що могло б мати зв'язок з виробом атомової бомби, хоч би це були навіть горщики.

ПРОДАВЖУЮТЬСЯ СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В БОЛІВІЇ.

Ля Пас, Болівія, 1. червня. — В цій країні продовжуються страйкові заворушення копальняних робітників, не зважаючи на проголошення у зв'язку з цим виїмкового положення. Вчора прийшло знову до бійки між 200 вояками і 2,000 страйкуючих робітників. Американських громадян та інших чужинців евакуовано зі загрожених заворушенням копальняних теренів.

АНГЛІЯ І АРГЕНТИНА ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

Буенос Айрес, 1. червня. — Після довгих переговорів вчора тут проголошено аргентинсько-британський торговельний договір на базі паритету. Договір обов'язуватиме п'ять років і ним передбачуться торговельну виміну між обома країнами на суму 320,000,000 долярів для кожної з договірних сторін річно.

ВІДБУЛАСЯ КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

ВОЛОДИМИР ШИПКА З НЮ ЙОРКУ ВИБРАНИЙ КРАЄВИМ КОМАНДАНТОМ

Нюарк, Н. Дж., 1 червня. В днях 28, 29 і 30 травня тут в готелю Шератон відбулася друга з черги краєва конвенція створеної на попередній конвенції у Филаделфії організації Українських Американських Ветеранів. В минулому році організація ще дальше перебувала в організаційній стадії та продовжувала свої зусилля організаційного охоплення як поодиноких ветеранів, так і їх локальних організацій. Після звітів з праці та докладів на тему її продовжування вибрано новий уряд організації, в склад якого увійшли: Володимир Шіпка з Ню Йорку — краєвий комендант; Осип Журибіда з Филаделфії і Василь Дудак з Ірвінгтон, Н. Дж., — заступники команданта; Михайло Литвин з Нюарку — фінансовий офіцер; Теодор Свистун з Филаделфії — суддя; Михайло Залеський з Нюарку — літописець і Іван Сеник з Филаделфії — квартирмайстер. Пости адютанта і духовника мають бути заповнені пізніше через призначення. Майор Михайло Дармограй з Филаделфії і цього року був вибраний одноголосно почесним краєвим командантом, в признанні його організаційних заслуг.

ТЕАТР В. БЛАВАЦЬКОГО ВЖЕ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Останнім транспортом нових іміґрантів, що причалив минулої неділі до порту Ню Йорку, між цілим рядом інших українців приїхав теж відомий організатор і керівник театру та сам знаменитий актор, В. Блавацький. Разом з ним приїхало 12 артистів його театру на еміґрації в Німеччині, зорганізованого там переважно з професійних акторських сил Львівського Оперного Театру. В. Блавацький та інші артисти переїхали на постійний побут до Филаделфії, де місцеві громадяни влаштували їм щире прийняття. Приїзд В. Блавацького та інших артистів його театру до цеї країни, це черговий великий здобуток нашої громади.

ЖНИВА В ЕВРОПІ НЕ ДОПИСУЮТЬ

Вашингтон. — Департамент рільництва оповіщує, що виглядн на жнива в Европі на біжучий рік є гірші ніж в 1948, однаке ліпші ніж були жнива з 1947 р., коли то запанувала загальна посуха.

МЕМОРАНДУМ К.У.К. НА КОНФЕРЕНЦІЮ В ПАРИЖІ

Комітет Українців Канади вислав на наради міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що відбуваються у Парижі, меморандум „в українській справі", нав'язуючи його до „сучасної політичної ситуації в Европі" та змагання забезпечити „демократичному світові тривкий мир". В меморандумі зазначується, що український нарід в Україні не може говорити в сучасному положенні за себе, а говорить за нього Українська Національна Рада, що знаходиться у західній Европі. Далі говориться коротко про змагання українського народу до державної самостійности, наїзди Денікина та Галлера як причини втрати цеї самостійности в останній добі, а далі про трагічне положення українського народу в підсовєтській Україні, включно з переслідуваннями віри та духовенства Українських Церков.

СОВЄТИ ПРОДОВЖУЮТЬ НАРОДОВБИВСТВО В УКРАЇНІ

ВБИТО 15,000 ЛЮДЕЙ ДЛЯ „НАУКОВИХ ДОСЛІДІВ"

Останні вістки, що продираються з-поза залізної заслони та з поневоленої України, потверджують вже раніші повідомлення про інтензивну совєтську акцію масового народовбивства, що ведеться тепер з подвійною силою головно серед населення, яке вже під час і після війни попало до Совєтів, як теж серед репатріянтів. Після справжньої мандрівки народи в Україні безпосередньо після війни та масових депортацій населення Західної України та інших новоокупованих большевиками українських областей на Сибір, в останніх часах ця справа вже до деякої міри була устабілізувалася і люди знову почали думати про нормальне

(Докінчення на стор. 4-тій)

СОВЄТИ СХОПИЛИ 4,000 ЛЮДЕЙ В БЕРЛІНІ

До Ню Йорку приїхала журналістка Аннедора Лебер з Берліна. Вона вела записки про кожного німця, який щез з Берліна під час совєтської окупації. До свого виїзду вона нарахувала 4,000 таких „щезнень". Вона каже, що тих людей вивозять Совєти на свою територію. За її обрахунками в Росії ще досі перебуває 300,000 німецьких полонених.

ВИКОНАВЦІ ГОЛОВНИХ РОЛЬ В „ГОМОНІ УКРАЇНИ"

Осип Стецура

Марія Полиняк-Лисогір

Олександер Кульпак

Петро Тарбі

Марія Боднар

Павло Слободян

НОВІ СОВЄТСЬКО-ЗАХІДНІ СУПЕРЕЧНОСТІ В ПАРИЖІ

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ВІДМОВИЛИСЯ ВИСЛУХАТИ СОВЄТСЬКО-НІМЕЦЬКУ ДЕЛЕГАЦІЮ.

Париж, 1 червня. — На сьогоднішній нараді міністрів закордонних справ чотирьох великодержав західні міністри відкинули совєтську пропозицію в справі вислухання побажань совєтсько-німецької делегації, „вибраної" перед кількома днями зорганізованим Совєтами німецьким т. з. „народним конгресом". Секретар стейту Дін Ачесон мотивував західне становище в цій справі тим, що ця делеґація, як і цілий „народний конгрес" не тільки не репрезентують німецького народу, але навіть не можуть говорити в імені населення совєтської зони. В поінформованих колах вважається, що західні міністри остаточно переконалися про безуспішність зусиль щодо об'єднання Німеччини і тому рішили перейти над цею справою до порядку дня та почати обговорювати справу Берліна. Совєтський міністер, як відомо, відкинув категорично всі західні пропозиції щодо цего об'єднання, як і щодо створення чотиродержавної Контрольної Ради Німеччини без права спротиву, видвигаючи на це місце свої проти-пропозиції, переважно чисто пропагандивного характеру. Справа Берліна мала б прийти на порядок нарід вже сьогодні і в поінформованих дипломатичних колах вважається, що західні міністри мають деяку надію на можливість конкретної розв'язки цеї справи, що вже від довшого часу є безпосередньою причиною міжнародної політичної крізи. Вони теж висловили свою думку, що в цій справі вони насамперед бажали б вислухати совєтських пропозицій та що вони, на випадок досягнення бажаного порозуміння, хотіли б оформити його відповідним писанним договором.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ НАСЛІДКОМ „ПЛЯНУ ГРОМИКА".

Лейк Соксес, Н. Й., 1 червня. — Журнал „Світ Об'єднаних Націй" в своєму виданні за червень подає інтересну інформацію, що перервання совєтської блокади Берліна, теперішня конференція в Парижі та совєтське „угодовство" у відношенні до Злучених Держав в останніх місяцях є наслідком апробованого Політбюром в Москві „пляну Громика", базованому на переконанні, що Америка й американський нарід не хочуть війни. Громико, під час свого перебування в Америці, відбув цілий ряд інформативних розмов, головно з американськими промисловцями, й опісля мав „переконати" Сталіна, що Совєти та їх сателіти мали б велику користь, якщо вони, не здаючи плянів і позицій, відповідно злагіднили „політичну атмосферу".

17-го ЛИПНЯ ВИБОРИ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 1 червня.— Політичні керівники оформлені вже у федеративну республіку Західної Німеччини, встановили на день 17-го липня перші від часу перебрання влади Гітлером загальні вибори нового уряду демократичної Німеччини. Кінцеве рішення в цій справі буде винесене в найближчу п'ятницю.

МОЖЛИВОСТІ НОВОГО ЗУДАРУ НА ТЛІ СТРАЙКУ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 1 червня. — Контрольована Совєтами німецька дирекція залізниць повідомила вчора про намагання закінчити одинадцяти-денний страйк робітників міської залізниці, договорившись з професійною спілкою залізничників совєтської зони. Для самого страйку та страйкуючих робітників це немає жадного позитивного значення, бо вони не належать до цеї комуністичної, але до своєї проти-комуністичної профспілки. Комуністична дирекція залізниць мала договоритися зі своєю профспілкою робітників, погодившись виплачувати їм 60% заробітної платні в західній валюті. Зорганізовані в окремій профспілці страйкуючі залізничники виявили свою рішучість не тільки продовжувати страйк аж поки дирекція залізниць цілком не задовольнить їхнього домагання і в майбутньому виплачуватиме їх заробіток тільки в західній валюті, але й рішили „всіми силами й засобами" виступити проти кожного намагання комуністичних страйколомів перебрати контролю міської залізниці. Це викликало оправдані побоювання, що таке становище одних і других може бути причиною нових заворушень з непередбаченими наслідками.

СОВЄТИ ПРОПОНУВАТИМУТЬ ВИБОРИ В БЕРЛІНІ.

Париж, 1 червня. — В поінформованих колах заявляють, що совєтський міністер на конференції в Парижі пропонуватиме загальні вибори в цілому Берліні та встановлення, згідно відновлення спільної чотиро-державної комендатури з правом вета, як тільки ця справа прийде на порядок нарад, що може статися вже сьогодні. З американського боку вже згори заповідають, що західні союзники не погодяться на жадну пропозицію, яка передбачувала б право вета.

ПЕРЕРВАНО ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ЦЕРКВОЮ І ДЕРЖАВОЮ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Прага, 1 червня. — Від часу большевицького перевороту в Чехословаччині та комуністичного наступу на Католицьку Церкву в тій країні, церковна гієрархія намагалась переговорами дійти до якогось порозуміння з урядом та визначити становище Церкви в нових обставинах відповідним договором. Вчора архиєпископ Йозеф Беран вважав за відповідне повідомити духовенство і вірних, що всякі дальші переговори представників Церкви з урядом є „пусті і безнадійні". Чеські католики з тривогою очікують дальшого розвитку подій.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ЗАГАДОЧНЕ ХУЛІҐАНСТВО

Хто поранив важко в 1948 році Волтера Рутера, предсідника Юнії Автомобілевих Робітників?

Минув рік, а цього питання ніхто досі не розвязав, хоч проголошено величезні грошеві нагороди для тих, що вкажуть, хто був атентатчиком, чи хоч на слід, по якому можна б дійти до розвязки цього загадочного нападу. Таке саме питання виринуло й тепер, коли пострілено й важко ранено Віктора Рутера, брата Волтера, що займав у цій юнії важне становище директора освітно-пропагандивного відділу.

На цього роду події можна б глядіти тільки як на ґенґстерство, що вдирається у юнії. Таке вже бувало й могло статись і тепер. Та коли вглянути добре в саму організацію Юнії Автомобілевих Робітників, то ледви, чи можна вдоволитись таким вияснениям. Ця юнія належить до найбільш поступових, добре зорганізованих і чесно ведених. Самим братам Рутерам не можна закинути ніяких поганих вчинків. Навпаки, вони підняли Юнію на високий ступінь і заставили усіх її шанувати і з нею рахуватись, і то навіть таких, що звикли глядіти на юнійний рух дуже скептично. Треба дати братам Рутерам велике признання теж і за те, що вони у відносинах між зорганізованим робітництвом і працедавцями шукали завжди способів мирної розвязки конфліктів. Як заступник робітника Волтер Рутер виступає з представником фабрикантів як рівний з рівним. Зокрема знов Віктор Рутер положив великі заслуги на освітно-виховнім та кооперативнім полі. Ясно, що за таку працю юнійні робітники не відплачувались би ні одному, ні другому атентами на їх життя. До того в юнії був спокій і брати Рутери не мали в ній ворогів.

Що ж у такому разі криється за тим хуліґанством? Чия в тому злочинстві рука? Шукаючи за відповіддю треба мати на увазі, що брати Рутери були в своїй діяльності на перешкоді тільки одним — комуністам. Тільки комуністична пята колона не могла їх стерпіти, бо вони не давали їй вести її діла в такій важній юнії, якою є Юнайтед Отомобил Воркерс. А прецінь відоме, що опанування робітничих юній це одно з найважніших завдань комуністичної пятої колони! Такого опанування вимагала справа успіхів у домашній боротьбі й підготовці до революційного перевороту, як теж допомога Сталінові на випадок вибуху війни між Совєтами і Америкою. Брати Рутери, відомі зо своєї завзятої боротьби з комуністичною інфільтрацією у їхній юнії, були і далі є в комуністів ворогом, якого вони не годні стерпіти.

З якого боку не глядіти б на те, що сталося з обидвома братами Рутерами, мусимо признати, що тут мається до діла з терором, який повинен бути за всяку ціну зліквідований. Якби це було нічим іншим, а тільки звичайним ґенґстерством, воно вже було б певно прослідженe з успіхом. Але тут діють якісь „вищі сили". Це терор, звернений проти таких визначних осіб, які мають вплив на зорганізоване робітництво й ліквідують комуністичні впливи в юніях. Тільки такі „вищі сили" можуть мати ще й нині такі звязки, що унеможливлюють сотням детективів знайти і покарати ґенґстерів, що їх вживається до такої акції, жертвами якої мають падати такі особи, як брати Рутери.

Серед западні з Китаю

Перехід Шанхаю в руки китайських комуністів був передбачуваний вже тому кілька місяців, коли то американський уряд почав допомагати загроженим чужинцям і російським втікачам покинути місто, щоб не попасти в руки червоних. Промова Франсиса Росела, директора Бюра Прилюдних Справ з департаменту стейту, виголошена в Сан Франсиско саме в дні зайняття Шанхаю, тільки це потверджує, хоч не виявляє такого наставлення американського уряду, неначе б усе пропало. Росел заявив, що Китай це країна, якої ніхто не в силі опанувати з закордону, отже не зможе нею правити й совєтська Росія. Це тому, що населення Китаю є настроене націоналістично і воно не дасть себе поневолити чужим наїзникам. Як причину прогри китайських націоналістів подає Росел внутрішній розклад в їхнім таборі. Націоналістична армія та китайський нарід вкінці прийшли до висновку, що націоналістичний уряд не має програми для поправи добробуту країни. Це тільки невелика „кліка націоналістів має на оці свою політику". Щоб Америка могла допомогти китайським націоналістам, казав Росел, треба би було вислати туди американських генералів до проводу, а американських вояків до боротьби. Крім того треба було дати Китаєві далеко більшу економічну допомогу ніж її Америка постачала в післявоєннім періоді, хоч ця допомога й так виносила половину бюджету націоналістичного уряду. Одначе все те не було б принесло хісна Америці, бо китайський нарід був би цього не стерпів і був би проти змагань насадити над їх головами уряд, до якого загал утратив довіря. — Оце висновок американського речника.

Досі, казав Росел далі, ніхто не вспів підбити китайців. Отже гірко розчаруються теж і Совєти, якщо захочуть включити Китай у совєтську систему.

Подібний погляд висловлює А. Т. Стіл, кореспондент, щоденника Ню Йорк Геральд Трибюн, у своїм дописі з Кантону. Він признає, що китайські комуністи є на добрій дорозі виграти війну, одначе далеко важчою справою для них є здобути мир. Вони, пише він, після опанування країни, натраплять на внутрішні труднощі, які переходять їхні сили.

Стіл покликується на конференцію американського делегата Адміністрації Економічної Кооперації в Китаю, Роджера Лапгама, з діючим президентом китайської республики, Лі-Тсунґ-Єном, який виявив такі погляди:

Серед китайських націоналістів панує загальне переконання, що кінець-кінцем таки прийде до третьої війни. Націоналісти розуміють, що з комуністами не можливо заключити чесний мир. Комуністи не будуть мати сили забрати всю китайську територію. З часом вони втратять популярність через адміністраційні труднощі, а це дасть нагоду невдоволеним зорганізувати пасивну й активну опозицію.

Вигладає на таке, що як американський уряд, так і націоналістичний у Китаю, є того самого погляду, що під теперішню пору Китай, як діючий чинник по стороні Західних Аліянтів є втрачений, а єдина надія на будуче лежить в передбачуванні внутрішніх труднощів для комуністів.

Це значило б, що ніхто під теперішню пору не має сили припинити дальшого походу китайських комуністів, як і цього всього, що з таким переможним походом злучене.

Микола Чубатий.

„Словянська Енциклопедія" та її український відділ

В останніх тижнях появилася словянська енциклопедія в англійській мові п. з. "Slavonic Encyclopedia". Це видавництво вийшло під редакцією проф. Джозефа Ровчка, професора Бріджпорт - універстету в накладні „Философикал Лайбрери". Книжка має 1445 сторінок та безперечно повинна би виповняти ту прогалину в англосаській літературі, бо окремої словянської енциклопедії, що зводила б усі інформації про словянщину немає. Та хто тільки трохи застановиться над складанням словянської енциклопедії, той зрозуміє, що зложити словянську енциклопедію може тільки одна група співробітників, яка одначе ніколи не вдоволить усі словянські народи. Стане кожен нарід за себе говорити через своїх співробітників, так про цю саму справу мусять зараз появитися зовсім протилежні погляди. Тим самим мусять бути в самім творі противорічности.

Візьмім для прикладу справу старої України-Руси. Погляди росіян та українців стоятимуть на противних бігунах. Візьмім справу західно-українських земель і справу Львова, тоді погляди поляків та українців будуть стояти на зовсім протилежних позиціях. Таке саме є, коли автори словянської енциклопедії стануть писати про відносини чехів та словаків, хорватів та сербів і так дальше.

Дотепер все так було, що про такі речі в енциклопедіях писалося зі становиська державних народів, себто росіян, поляків та чехів. Колиж йдеться про Україну, то модерніші енциклопедії брали за основу існуючі держави, отже відносно України — Українську Совєтську Республику як частину Совєтів. Нова „Словянська Енциклопедія" ввела перший раз теж самостійний український погляд на справи України, даючи змогу про Україну писати частинно українцям, частинно безстороннім американцям. Тим способом „Словянська Енциклопедія" мабуть перший раз в історії енциклопедій англійською мовою вводить український погляд на стару Київську Русь. Україну трактує вона як окрему словянську націю та подає багато матеріялу про українське життя. І це треба вважати в цій енциклопедії за додатню сторону.

Коли ж поставимо питання чи нова „Словянська Енциклопедія" в українськім відділі є хоч приблизно досконалою, то відповідь мусить бути не вповні вдоволяюча. Українська частина не могла наблизитися до досконалости тому, що її редагуваня головним редактором проф. Ровчеком хотіло бути компромісом поглядів українських, російських, польських та чеських. Через те подибуємо в багатьох місцях на противорічности, недотягнення та браки. Найкраще вияснить це історія редагування українського відділу „Словянської Енциклопедії".

Літом 1946 р. звернувся до мене проф. Ровчек, знакомий мені з його співробітництва в перших книжках „Українського Квартальника", з пропозицією опрацювати безплатно цілу низку тем відносно України й то в доволі короткому часі, бо до пів року. Рівночасно повідомляв він мене, що частина тем вже є опрацьована або приобіцянаількома американцями різного походження, різних поглядів та деким з українців. Для України головний редактор призначив 100 тисяч слів.

Проф. Ровчек поставив мене перед дві можливости. Перша, що я виконаю його прохання без ніяких застережень, а тоді вийде таке, що про Україну не один автор напише таке, що буде противитися українському поглядові і вийде хаотичний образ української нації. Відмовлюсь, вийде ще більше кривий образ про Україну. Почуваючи свою відповідальність перед рідним народом, що нова англійська публікація принесе повінь неправди про Україну, я рішився приняти пропозицію проф. Ровчека, одначе поставив йому умовину, що весь матеріял про Україну буде мені доручений до перегляду та зредагування з правом зміняти, що потреба. Число слів призначених для України буде побільшене та зрівнане з тим числом, яке він призначав для поляків та чехів. Проф. Ровчек погодився на це. Тим способом я став редактором матеріялу про Україну.

Була це праця понад силу одної людини, рахуючи, що вона в додатку мала бути виконана в так короткім часі, біля 3 місяцях, тай безплатно. Я запросив до помочі редактора В. Душника і запропонував Конгресовому Комітетові прийти з допомогою грошевою бодай на покриття коштів переписування на машинці та зладження фотокопій, бо первісно плянувалося дати теж образки. Конгресовий Комітет прийшов з допомогою $300 на виконання, технічної роботи і почалося редагування української тематики до Словянської Енциклопедії.

Я звернувся з пропозицією співпраці майже до всіх компетентних людей в Америці. Щиру співпрацю приобіцяв проф. Микола Гайдак, Павличенко, Нагірний. Багато відмовилося допомогти цій українській справі, тому люди неспеціялісти мусіли писати на різні теми. Проф. Ровчек дійсно прислав нам кілька тем про Україну написаних неукраїнцями до зредагування, але не увесь матеріял. На жаль дехто з українських співробітників, заангажованих передше головним редактором Ровчеком, не погодився прислати свого рукопису до узгіднення українській редакції, тому деякі теми вийшли партійно опрацьовані та з похибками. Для прикладу в розділі „Українська Соціологія" брак навіть згадки про найважніщий український соціологічний твір останніх часів, „Листи до Братів Хліборобів" Вячеслава Липинського, а Михайло Грушевський іменований там президентом Всеукраїнської Академії Наук в Киеві, якого то становища він ніколи не займав.

Закралося до тої книжки всетаки дещо із матеріялу про Україну всуненого чужинцями, як під кличами „Почайовска Лавра", „Полтава Батль", „Лятошинський", „Владімір Сент", „Днепр", „Ужгород та ще деинде. Два разів написано про: Львів, Мукачів, Айвазовський, Драґоманів, Кирило-Методиївське Братство тощо. Звичайно в тих випадках біля погляду українського всунений погляд російський, чеський або польський. Не згадуючи вже про це, що під різними кличами, що відносяться до загальнословянських тем, до російських та польських тем, багато є там такого про Україну, що є помилкове. На це українські співробітники не могли мати ніякого впливу. Узгіднення різниць цілого твору належало до головного редактора.

Глядячи на „Словянську Енциклопедію" як на цілість, треба ствердити, що через таке механічно зібране співробітництво інформації виходять часто суперечні та для англійського читача деколи прямо незрозуміло поплутані. Того годі оминути при існуючім стані поміж народами так званого словянського світу.

Поява Енциклопедії в англійській мові, де мала би бути мова й про Україну, є річю незвичайної ваги, коли хочемо інформувати світ про країну наших батьків, бо того роду енциклопедія доходить до кожної більшої бібліотеки. Занедбати зовсім ту спосібність було б великою національною провиною, тому конечним було зробити все, що можна було зробити, щоб знов про Україну не появилося багато неправди, як часто тотепер. Рахуватися слід з тим, що це було 1946 року, коли ми не мали в Америці тих культурних сил, які недавно до нас прибули, тому нерідко історик мусів писати про мову чи геологію та музику рівночасно, щоб тільки ту прогалину не виповнила чужа ворожа інформація.

З браку співробітників, охочих безплатно працювати, багато тем можна ще було обробити з користю для інформації світу про Україну. До таких тем зараховую: Українське Різдво, драма, народня музика, меншини, кіно-мистецтво, помилкові погляди про Україну, націстична окупація України та подібні, які опрацьовані відносно других словянських народів.

Так само подаючи інформації про кілька соток українських визнатних людей, які були в Книзі Знання, пропущено нераз такі особи, які напевно повинні в цій словянській енциклопедії бути. Сталося це тільки через недогляд, що було зовсім природним, коли таку велитенську працю піднялося зредагувати двох людей попри свої щоденні заняття в так короткім часі.

Всеж таки, основні теми про Україну, як історія, мова, література, наука, право, жіноцтво, господарство України, відношення до Росії та Пальщі, українсько-жидівські взаємини і десятки других опрацьовані по українським засадам. Багато тих тем опрацювали неукраїнці, як професор В. Кирконел, Фредріксен, Маннінґ, Кеніґ, та ще дехто на повне вдоволення українців, за що їм належиться щира подяка від українського народу.

Нове видавництво в англійській мові „Словянська Енциклопедія" таки принесло біля сто сторінок друку нових, англосаському світові назагал маловідомих відомостей про Україну, що вірно інформують читача про минуле, теперішність та прямування українського народу. Редактори української тематики, приступаючи до тої праці, мали на цілі першу та головну справу: не допустити до ширення неправди про Україну, натомість дати, по змозі, правдиві інформації про наш край та наш нарід. Думаю, що одно та друге осягнено. Що зібрані там інформації про Україну далекі до повноти та досконалости, про це ніхто більше не є переконаний як самі співробітники, що працювати мусіли серед дуже неприхильних обставин, зокрема оба редактори української частини, автор тих стрічок та його товариш мозольної праці ред. В. Душник.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

41)

— Не турбуйтесь, товаришу, — втрутився в розмову колишній ес-ер із Середньої Азії, — нам також дещо відоме з таємної діяльности ГПУ. Знаєте, хоч би як таємницю берегли, вона все таки колись та виплине на поверхню і стає власністю широкої публіки. Візьмемо, наприклад, випадок із наглою смертю маршала М.Н.Р., що помер в експресі в час переїзду з Москви до себе додому. В газетах писали, що він отруївся консервами, а насправді його отруїло ГПУ, сліди замело в московському крематорії, а урну з останками маршала послало на втіху урядові МНР. І церемонії додержано і ненадійного „союзника" здихались. Другий випадок — із генералом Анненковим. Ви пам'ятаєте, як писалось про нього в совєтській пресі. Що, нібито, він, після довгого роздуму і переоцінки своїх вартостей, сам добровільно повернувся з Китаю до СССР і віддав себе в руки совєтського правосуддя. Але ж це суцільна вигадка ГПУ. Насправді справа була так. До Кульджі, де в той час жив генерал Анненков, були послані аґенти ГПУ з завданням — витягти його живого в СССР. Майже протягом року „оброблялося" цю справу. З його оточення були підкуплені потрібні ГПУ люди, які й помогли його викрасти чи затягти в пастку. Золото, товариші, та ще совєтське — може просто таки чуда творити. І от, коли все було готове, Анненкова заманили в гори на якесь там полювання, там його схопили, в рот— гумову грушу, щоб не шумів, і в наручниках перетягли через китайський кордон. Китайці ж і помогли всю справу обробити. Ну, а потім, звичайно, йому пообіцяли зберегти життя, якщо він на суді розповість про своє „каяття", перехід кордону й інші нісенітниці, про які тоді писали газети. І коли генерал Анненков був використаний, його, як видушену цитрину, викинули геть. В смертній одиночці, куди з Москви прислали йому відмову помилування, пізно та й неможливо вже було сказати про себе правду. А йолопи на волі дивувалися: „Дивіться, навіть цей страшний генерал Анненков, вішатель робітників і селян, — навіть він визнав, що істина перебуває тільки в СССР!" І справді, неможливо ж було не повірити самому Анненкову, який відверто заявив про себе та про свої настрої на процесі. Напевно панове, подібні до Ромена Ролана, натхнено зітхали, закочували під лоб свої вологі від захвату очі і запевняли: „Істини совєтські надто очевидні; їх визнають навіть білі генерали!" Ось як обплутана земна куля цією страшною організацією! В Челябінську один в'язень-старик запевняв, що всією цією підкопною роботою ГПУ, а також і самим Сталіном керує якийсь таємничий чорний орден окультистів чи сатанистів. Правда, я цьому не вірю, але припущення дуже цікаве, тим більше, що з усіх колишніх соратників Леніна біля влади залишився один Сталін, найбільше придатний для впливу цього ордену.

В цей час до мар підійшло кілька чоловіка сторонніх, і розмову довелось припинити.

В далекому кутку кілька сектантів напівголосно почали співати духовні вірші. Камера замовкла, слухаючи їх. Навіть Льоня й Сашко, разом із урками, уважно слухали тужливий наспів сектантів.

Один із троцькістів, досі мовчазний, захоплюючись сектантами, заговорив:

— Дуже чудні люди, ці штундисти. Протягом цілого тижня я спостерігаю їх і доходжу несподіваного для себе висновку, що вони, мабуть, одні з найліпших людей у нашій країні. Подивіться на решту в'язнів: усі злі, понурі, озлоблені один на одного, безнастанно скверносл овлять, а вони собі, немов би на якомусь небесному поверсі перебувають, поза нашою совєтською дійсністю. Якщо вони в тюрмі такі радісні, спокійні і небоязькі, то якими вони могли бути на волі?! І дивіться — вони ні за старий режим, ні за совєтську владу, ні за яку! Вони — за Євангелля, за Бога. Між Кесарем і Богом у них проведена певна демаркаційна лінія — не те, що ось у цих служителів православного культу. Вони вважають себе за „виходців із світу цього" і не бажають мати з ним ніяких „світських зносин". Вони малописьменні й неосвічені, але які вони щасливі, сміливі і незрівняні? Заздрю я їм та їхній примітивній схемі мислення. Заздрю їм, і водночас боюся їх. Власне, не їх я боюся, а того, що в кожній релігії є: жрецтва й ханжества. Правда, у цих нібито попів нема, але через дві тисячі років вони теж можуть звиродніти в офіційне, мертве вчення про Божих помазанників і про всяку таку єресь. Так, заздрю я їм, але мені здається, що ми, грішні люди, вже виросли з того стану, коли людям потрібна релігія. В цій

(Продовження на стор. 4-тій).

Д-р Роман Осінчук.

Лікарі й наша спільнота в Америці

Вольтер: Нема чоловіка гідного більшої пошани від лікаря...

Суспільне становище лікаря.

У лікаря, як в кожної людини, бувають темні і ясні дні в його житті. І не лише в його особистім. Бо ж лікар належить до суспільности. Він жиє разом зі своїми пацієнтами, він боліє болями його хворого, він радується радощами кожного свого реконвалесцента. Він переживає та клопочеться часом більше станом свого хворого, як сам пацієнт, який часто і не здає собі справи з грози свого положення. Багато темних днів має лікар у свому життї хочби тому ще, що й багато докорів дістає від своїх хворих, які ставлять нераз до нього завеликі вимоги підчас хвороби. Знова ж по вилікуванні хворі часто про лікаря забувають. Але бувають теж деякі дні, дні повороту до здоровя людини, надійного блиску очей його пацієнта на видужання та нерідкі вислови вдячности.

Недавно в одній книжці Біллі Роз, автор незвичайно характеристично представляє працю лікаря, кажучи: „Якщо хтось себе зранить, тяжко захворує, чи дитині щось бракує, кого ви кличете зараз? Чи звертаєтесь до свого конгресмена чи президента банку, а може секретаря війни? Ні! Ви шлете по доктора! І коли б не стало на світі всяких політиків, генералів, інженерів чи сталосяб щось такого надзвичайного? Правда, вони нам дали багато різних вигід своїми винаходами чи своєю працею (електрика, радіо, авто і т. д.), але вони теж є відповідальні за танки, аеропляни, атомові бомби, що несуть знищення людині. А політики? Доводять, що двадцять літ до війни й заглади. — А чи якийсь генерал був більше важний для людства, як Пастер, Кох, Флемінг і другі. А чи їх витали так люди, як героя війни? — Коли я був хворий на шкарлятину і на моїх дверях вивішено картку зі забороною вступу, ніхто до мене не приходив. Лише цей скромний чоловік з чорною торбою йшов сміло з усмішкою на устах.. І я питався своєї мами: чи доктор не може заразитись? А вона відповіла, що ні. Але це була неправда, бо ніхто саме не складає стільки жертв в часі миру й війни як лікарі. І коли сьогодні в цивілізованому світі міряється людину після величини підписаного чека, то доктор повинен теж мати своє становище й признання в суспільності, бо він, цей чоловік з чорною торбою, в день чи в ночі, сонце чи дощ, зима чи літо йде рятувати людині це, що найцінніше, а це його здоров'я..."

І тому не диво, що хворі свідомо чи підсвідомо шукають лікаря-людину, що розумів би не лише його біль фізичний, але який розумів би теж його духовий стан, його положення, його працю та його ціле життя. Тому не диво, що шукає такого лікаря, у якого він може найкраще висловитись, та який його найкраще зрозуміє. Тому не диво, що звертається до свого лікаря, бо він, кровно споріднений, найкраще його журбу відчує і зрозуміє.

Здоровно - суспільна праця.

Але на цьому праця лікаря не кінчиться. Лікар не лише повинен журитись справами свого хворого. Він мусить теж журитись справами своєї спільноти, до якої належить та працювати разом з другими для своєї суспільности, себто працювати для народного здоров'я. Чи не час нам тут, в Америці, над цим подумати? А є тут немалий гурт американців - лікарів українського походження та вже біля 40 лікарів-українців приїхало з Европи. Чи не цікаво було б бодай знати, кілько нас всіх є, хто і скільки їх в різних місцевостях працює, серед яких умовин, в яких шпиталях? Чи не могли б ми гуртом другдругові допомогти в підшуканні праці чи дорадити, де найкраще йому осісти з користю для нього і нашої суспільності. Чи не подумати б нам лікарям, лікарям-дентистам, аптекарям, а навіть медичним сестрам про якісь спільні сходини, гутірки або бодай кореспонденційний звязок ва в цей спосіб тримати зі собою духовий контакт? Чи не могли б ми з часом теж щось зробити для нашої медичної науки, видати бодай час від часу неперіодичний медичний журнал та в цей спосіб піднести престіж нашого лікаря і нашої науки? Чи не цікаво було б американцям — нашим товаришам час від часу запізнатись з нашою медичною термінологією, нашою медичною літературою? Чи не могли б ми подумати про створення якогось бодай невеликого, але нашого власного шпиталя, що стояв би на сторожі народного здоров'я, а рівночасно був би кузнею нашої медичної науки й огнищем життя українських лікарів? Чи не треба би нам повести здорвно-освідомлюючу працю серед нашого робітництва та усунути багато нездорових пересудів, здавендавна закорінених серед наших мас, що до деякої міри мстяться на їхньому здоров'ю? А таких „чи" можна б ще навести багато!

Потреба організації лікарів.

Але щоби це в меншій чи більшій мірі осягнути, щоби таку роботу повести, то для цього треба нам лікарям зорганізуватись. Як цю організацію оформити, то це справа перших лікарських сходин і обміну думок більшого гурта. Думаю, що така організація є сьогодні конечність. Вона винесе на денне світло не одну справу і не одну справу зможе послідовно перевести в життя у майбутності. Організація лікарів теж допоможе звязатись нам краще у громадській роботі з другими нашими організаціями, а з цього буде напевно взаїмна користь і успіх для української справи. А якщо ми виконаємо бодай частину на себе взятої суспільної роботи, то це буде один ясний день більше в житті українського лікаря.

Пропозиції державного забезпечення здоровя

Справа надзвичайної ваги стоїть перед конгресом та звертає на себе увагу всіх американців. Це є внутрішня справа, як забезпечити медичну поміч для всі. Хоч всі годяться щодо самої цілі, проте ведеться — і буде вестися — завзята суперечка щодо метод, як того досягнути.

Основою суперечки є пропозиції про загальне забезпечення здоровя, внесені до сучасного конгресу. Подано два пляни про „добровільне" забезпечення, третій плян — президента про обовязкове забезпечення здоровя. (Всі три пляни сходяться в слідуючім: вишколити більше лікарів, будувати більше шпиталів та клінік, ширити засоби охорони народного здоровя та наукові дослідження.)

Законопроекти, на основі пляну президента, подано і до сенату і до палати представників. Той плян пропонує обовязкове забезпечення здоровя для всіх тих, що є обняті системою соціяльного забезпечення та їх родини — це значить яких 85 мільйонів осіб нині та біля 120 мільйонів, коли буде поширений закон про соціяльне забезпечення. Цей плян мав би фінансуватися додатковим податком, що стягався б з платні. Працедавці й працівники платили б по одному з половиною відсотку і накладався б цей податок на перших $4,800 з річного заробітку особи. Державний уряд мав би внести за перший рік на адміністративні видаттки пів відсотка, а далі — один відсоток.

Ті, що будуть підлягати обовязковому забезпеченню здоровя, матимуть право на лікарську, хирурґічну та шпитальну опіку, а рівнож на лікування зубів. Урядовий законопроект так складено, що він дає волю і хворим і лікарям. Хорі можуть вибирати самі собі лікаря. Лікарі, в свою чергу, можуть співпрацювати з новим проектом вповні, чи частково, чи зовсім відмовитися, можуть приймати, або не приймати хворих, можуть провадити лікарську практику де забажають. Уряд виплачував би рахунки, згідно з існуючими умовами в дотичній місцевости, з деякими додатками, аби заохочувати лікарів провадити практику в таких місцях, де того найбільше потрібно — в сільсько-господарських районах.

Автором урядового пляну заявляють, що оплата лікування має бути пропорційною до прибутків та що лікування має вважатися правом людини, а не „медичною подачкою".

З „добровільних" плянів забезпечення здоровя, що внесено до конгресу, один внесли сенатор Роберт А. Тефт (республиканець) та два інші республиканці, другий — сенатор Листер Гил (демократ) та два інші демократи і два республиканці.

По законопроекту сенатора Тефта, особи, які не можуть заплатити за лікарську опіку, повинні мати безплатне лікування у відповідних стейтових закладах. Федеральний уряд мав би до певної міри ділити видатки з стейтовими урядами.

Законопроект сенатора Гила пропонує, щоб матеріяльно допомагати тим, хто є членом добровільних установ по охороні здоровя — таких як „Синій Хрест" — і хто не може уплатити зовсім або частину свого внеску. Кошти покривалися б федеральним урядом та стейтовими установами по охороні народного здоровя.

Впливова Асоціяція Американських Лікарів, яка має в своїм складі 169,000 лікарів, хоч прихильно поділяє бажання президента Трумана зробити медичну допомогу доступною для всіх, проте заявляє, що примусове забезпечення здоровя зведе лікарів та дентистів до ролі державних урядовців і принижить лікарську професію та медичний рівень в цілій країні. Торговельна Палата є також проти того проекту. Противники примусового забезпечення здоровя ширять погляд, що примусове забезпечення здоровя буде кроком до соціялізації країни.

Загально припускають, що законопроект про обовязкове забезпечення здоровя не буде ухвалений теперішнім конгресом. Справа відповідної медичної опіки для груп населення з малими або середніми заробітками залишиться надалі відкритою для дискусій, доки не витвориться громадська думка про цю важну справу, яка обходить кожду американську родину.

Загальна Рада.

Економічне і культурне життя на „Радянській Україні"

Злобні люди примикають очі на те все, що є добре в СССР, а бачать скрізь тільки тіні. От і в мені самому сидить такий чортик, що сміється в усього і там, де я кажу так, він каже ні.

Попала в мої руки газета „Українські Щоденні Вісті". У ній, як і личить українській газеті, чимало вісток про Україну. В ч. 112 з 24 квітня читаю допис „Про Львів і Львівщину".

„Новий вокзал". (Яке гарне, правдиве советсько- українське слово!) „Радянський уряд відпустив на відбудову вокзалу у Львові потрібні кошти... По коридору, стіни якого облицьовані глазурованою плиткою..."

Я: Який зворушливий опис радянського будівництва! Стіни коридору викладені глязурованими плитками! Чортик: Яке теляче захоплення! Стіни коридору викладені ґлязурованими плитками! Мушу написати епопею на тему: Америко! Стіни твоїх клозетів викладені ґлязурованими плитками.

„Місто — сад. В місті (Львові) посаджено 2,000 нових дерів і кущів. І все це зроблено зусиллями самої громадськости, способом так званих недільників. Трудящі Львова виходили організованими залогами на впорядкування свого міста кожної неділі, аж поки не вкрили всеньке місто зеленими насадженнями. Про розмах цього руху за впорядкування свого рідного міста красномовно говорить хоча б така цифра: в перших двох недільниниках взяло участь сорок тисяч громадян Львова".

Мій чортик розреготався. Як це так? В перших двох недільниках брало участь сорок тисяч осіб. Поза тим скільки тих недільників ще було! Мабуть стільки, скільки неділь в році. І чуєш, скільки посаджених „дерів" і кущів? Дві тисячі! Виходить, що коло одного куща працювала бодай сотня людей. От розмах!

А як то скромно сказано: „способом недільників". „Трудолюбивий громадянин СССР" працює цілий тиждень (в суботу без „овертайм"). Приходить неділя і той громадянин не відпочиває, як якийсь там буржуй, а бере лопату тай іде „з великим захопленням" садити дерева. А який це прекрасний виховний засіб отсей „спосіб недільників". Поперше: громадянин не йде до церкви, бо ж „релігія, то опій для народу", як сказав тов. Ленін. Отже недільники це один зі способів антирелігійного, комуністичного виховання.

Подруге: недільник привчає советського громадянина працювати задармо. Як цей громадянин опиниться в таборі примусової праці, (а до того він мусить бути завжди готовим), тоді буде вже мати практичну підготовку в тому напрямі. Тільки буржуазна Америка воловодиться зі своїм громадянином: за працю в суботу платить йому „овертайм", а, недай Бог, як працює

(Докінчення на стор. 4-тій).

О. ГЕЦ

ШКІЦИ З БРАЗИЛІЇ

(ILHA DAS FLORES — ОСТРІВ КВІТІВ)

6) (Продовження)

Найхарактернішою рисою японців є національна стійкість і відпорність на всі денаціоналізуючі впливи. Вони не змішуються з іншими національностями, не вступають до ніяких бразилійських товариств, навіть в багатьох випадках не прийняли християнства, а тримаються своєї релігії. Здається нема випадку, щоб японська дитина не говорила по-японськи, і не вміла писати і читати, дарма, що школи тут є виключно бразилійські з португальською мовою викладання.

Японці мають не тільки свою пресу, а й до недавна мали політичну організацію „Чорних драконів", котра розповсюджувала різні найнеймовірніші чутки про „побідоносні дії" японської армії, що мала би завоювати чи не цілий світ... Японців, котрі не вірили цій безпідставній фанатичній брехні, вбивали, як зрадників.

Несподівано спритними та щасливими виявилися на цій землі італійці. Вони мають величезні земельні посілости, а також відіграють дуже значну ролю і в промисловому світі. Досить згадати мультімільйонера Матараццо, котрий є чи не найбагатшою людиною в Бразилії, і має окрім величезних просторів землі, кілька фабрик в Сан Павльо, фабрику штучного шовку в Аргентині і т.д.

Та назагал італійці дуже легко денаціоналізуються і охоче змішуються з місцевим населенням.

Що торкається словян, то вони, на жаль, не мають такої очевидної переваги перед іншими національностями, і їхня питома вага в державній господарці не є велика.

Москалів взагалі непомітно ні в торговельному ні в сільсько-господарському житті, лишень час до часу появляються про них згадки в пресі неминуче повязані з більшими чи меншими політичними скандалами. Мають вони свій богемічний клюб в Ріо де Жанейро, кільком пощастило доробитися деякого гроша в Сан Павло, але найбільше прославляє імя „найстаршого словянського брата" в Бразилії реклама "Vodka Russe Troika", величезні реклямні плякати котрої красуються на всіх двірцях та стінах великих міст, та збагачують своєю популярністю фірму підприємчивого галицького жидка в Куритибі.

Поляки переважно заселяють інтеріори і займаються рільництвом, хоч багато з них зайнято в торгівлі, особливо в мясарстві. Найбільше скупчені вони є в Парані, а в Куритибі вони мають свою пресу і своє товариство.

Польскі кольонії назагал виглядають добре і мають досить добрі ґрунтові дороги, як також гарну худобу та солідні господарські забудови.

Дивно, що в Бразилії жиди, помимо відсутности всякого переслідування чи утисків, зовсім не виступають назовні і не відіграють ніякої помітної ролі в державно-політичнім житті. Навіть у фінансово-господарськім житті не помітно їхнього специфічного потаємного впливу, хоч громада їхня тут є досить добре зорганізована і має у своєму числі досить заможних людей.

Куди помітніші тут сирійці. Основними своїми ділянками вони обрали торгівлю текстильними товарами, солодощами і овочами, повідкривавши люксусові високоприбуткові склепи. Але помимо того, вони вибиваються на урядові посади і тому мають впливи в справах державних. Недавно спровадили вони навіть з Сирії свого православного єпископа, котрий знаходиться тепер постійно в Сан Павльо.

Окрім вищезгаданих головніших груп чужонаціонального населення в Бразилії, є ще інші представники майже всіх народів цілого світу, а 20% всього населення складають тут мурини (коло 8 мільйонів).

Коли характеризувати тип бразилійця в загальному, то він, безперечно заслуговує на характеристику позитивну. Насамперед, бразилієць є горячим патріотом. Батьківщина для нього — священне поняття, і найменший натяк на неповагу до цего поняття бразилієць сприймає, як тяжку особисту образу.

Щодо рис особистих, бразилійці є чесними, амбітними, відданими в дружбі і небезпечні в ролі ворога. Виховані в умовинах багатонаціональної держави, вони вміють шанувати чужі погляди, звичаї і переконання, але натомість вимагають цілковитої пошани і до всього свого. Наші нові іміґранти, котрі опинилися в суто-бразилійськім середовищі і зуміли розгадати його, все мали з боку того середовища співчуття і допомогу.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НОРТ БЕЛМОР, Л. АЙ., Н. Й.

В ряди У. Н. Союзу!

В нашій околиці пороблено заходи до зорганізування нового Союзового відділу, який мав би складатись з українців з таких місцевостей: Белмор, Норт Белмор, Іст Медов, Вантаг, Мерик, Норт Мерик та Левет Тавн. В цій цілі відбулося перше зібрання громадян згаданих місцевостей в неділю 22 травня ц. р. в салі пожарної сторожі ч. 2 Норт Белмор.

Всіх присутніх було 25 членів Союзу, більшість членів тов-а Дністра з Ню Йорку, мешканців цеї околиці. Зібранням переводив п. Степан Ковальчук, який покликав до виконання концертових точок Теодора Ковальчука, що відіграв уміло на скрипці вязанку українських пісень та інших при акомпаніяменті п-ни Соні Зінда. Опісля реферував п. С. Ковальчук про конечну потребу Союзового відділу в цій околиці, зокрема тому, що вона збільшилась новими українськими родинами, а до того нема тут ніякої іншої української організації. Ті, що привикли до громадського життя в Ню Йорку, чи в інших активних громадах дуже відчувають потребу мати свою організацію.

Найблища громада, в якій є відділ Українського Союзу в цій околиці, це Гемстед, одначе цей відділ не розвинув в минулому належної Союзової активности, продовжував п. Ковальчук. Так як колись в Шамокин, тому 55 років, в перших початках при заснуванню У. Н. Союзу були різні думки та перешкоди, так і в нашій громаді, казав він далі, на наших перших зборах є різні думки щодо заснования нового відділу та до праці на народній ниві.

Дальше промовляв головний радний У. Н. Союзу п. Петро Кучма, котрий згадав дещо з історії У. Н. Союзу, а потім обговорив користі з членства, як для членів так і взагалі для сього українського громадянства тут в Америці, як теж для української справи. Казав, що Союз творився в маленькій громаді й з таким маленьким гуртком, як сьогодні на зібранні. Але, при щирій та завзятій праці одиниць виріс за 55 років на 52 тисячну родину з 11 мільйонами долярів й щоденником „Свобода". Такі організації, як Український Конгресовий Комітет чи Допомоговий Комітет, що так багато помагають українській справі та скитальцям, не могли б існувати, як би не жертвенність і праця Союзовців. Теж і в цій околиці повинно зродитись українське життя, а почин до цього повинні дати члени У. Н. Союзу, посилені новими членами, що вступили б у Союзові ряди.

Дальший привіт зібранню зложив о. Володимир Гавліч, Ч.С.В.В., парох української гр.-кат. церкви в Гемстед. Згадуючи за велику працю, яку веде У. Н. С. в громадськім житті тут в Америці, згадав за працю української греко-кат. Церкви є висказав бажання, щоб її бачити і ту громаду в зорганізованому церковному та народному житті. Далі закликав о. Гавліч до єдности та до допомоги скитальцям, щоб їх якнайбільше спровадити сюди зо скитальщини.

З відділу У. Н. Союзу в Гемстед п. секретар висказував свої думки, що не треба організувати нового відділу в цій околиці, а краще вступити в члени до відділу в Гемстед. Теж заявив, що чотирьох нових членів, які були готові вступити до нового відділу, він вписав в свій відділ. Закликав присутних на зборах не організувати нового відділу. На це п. Ковальчук відповів, що зорганізування нового відділу не буде стояти на перешкоді праці існуючого відділу в Гемстед, тимбільше, що новий відділ має на меті організувати громадян з інших місцевостей, як: Белмор, Іст Медов, Мерик, Вантаг та Левет Тавн. А коли мова про відділ в Гемстед, то він має широке поле до праці в самім Гемстед, де ще є десятки родин, які не належать до Союзу. З думкою п. Ковальчука погодились теж інші присутні. Після того вписались шість нових членів. Вибір тимчасового уряду відложено на наступні збори. Вірю, що ці збори заставлять сусідні відділи до чесної організаційної праці в приєднанню нових членів, а нашу околицю до громадського життя, щоб зійтись хоч один раз в місяць та зорганізовано працювати для власного й загального добра, для церкви і свого народу.

Прохається всіх тих громадян, котрі мешкають в цих околицях, а хотіли б належати до відділу Норт Белмор ласкаво зголошуватись на таку адресу: Kowalchuk Stephen, Norwood Ave., R. F. D. № 1., North Bellmore, N. Y.

Ярослав Степанків,
новий член У. Н. Союзу.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

„Новий іміґрант", Аппер Дарбі, Па. — В першу чергу, чому не підписуєтесь. На анонімні нема відповіди. До того Ви питаєте про такі речі, про які вже була мова багато разів навіть в останніх двох роках. Годі ж кожному новому іміґрантові ці речі наново вияснити в тій самій газеті. Заки ставити цілий ряд питань, добре поговорити про ці речі з кимсь зо свідомих наших старих громадян, зокрема членів У. Н. Союзу, а вони певно дадуть добре вияснення і за „Тарзана" і за „погребників" та інші оголошення. Вони теж пояснять, що треба робити з „Юкрейніен Віклі" коли хто не знає мови і його не читає. Сотні статтей чи „голосів читачів" це вже вияснили, як поширити українство через цей „додаток" серед нашої тут рідженої молоди, чи серед американців.

Нові іміґранти

Старанням ЗУАДКомітету у Филаделфії, Па., приїздять дня 2-го червня 1949, на кораблі „Дженерал Мюр" до пристані в Бостон слідуючі українські родини:

Брилевський Володимир і Лонгина; Данкевич Михайло; Домчик Теодор, Катерина, Ірина і Михайло; Крук Мелания; Мохнач Михайло і Орися; Мороз Степан, Анна і Ірина; Абрамова Віра; Білецький Федір, Ніна, Анатолій і Ярослав; Борисенко Гаврило і Марія; Горобенко Наталія; Гайовий Адам і Ольга; Куьмин Осип; Онуферко Володимир; Паланичка Григір і Ірина; Терлецький Зиновій; Валько Антін, Наталя і Надія; Кропельницький Володимир і Йосифа; Струк Роман, Соня і Христина; Труш Агафія; Мохнач Юлія.

НАРОДОВБИВСТВО В УКРАЇНІ

(Продовження зі стор. 1-шої).

життя в ненормальних обставинах советської окупації. Проте, в останньому часі почали масово „зникати" і ці останки населення, що було залишилося на рідній землі. Серед населення кружляють вперті поголоски, що цих людей ліквідується „советським порядком" на лад передвоєнних масакри в підземелях тюрми НКВД у Винниці. На цю тему появилася теж в червневому виданні „Плейн Ток" інтересна стаття Миколи Діденка, бувшого скитальника, що недавно приїхав до Злучених Держав, та який з власного досвіду і на підставі фактів твердить, що Совети в роках 1936 і 1937 вбили в Україні около 15,000 осіб для „наукових дослідів". Ці жертви сконали серед страшних мук під ножем советського катівського „дослідника".

АЙСЛЕР ВЖЕ В ПРАЗІ

Прага, 1 червня. Ґергард Айслер, відомий п'ятиколонний діяч в Злучених Державах, який недавно зрікся 23,000 долярів кавції і втік таємно на польському кораблі та був заарештований і опісля звільнений в Англії, прибув вчора літаком до Праги.

ЕКОНОМІЧНЕ І КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ НА „РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ".

(Докінчення зі стор. 3-тої).

в неділю, то заробляє „подвійну „пейду". Морока тай годі! Нема то, як в країні „людової демократії!"

Скажи мені, чортику, ще одно: Чому Українські Щоденні Вісті зробили з „дерев" — „дерів"

Цілком просто: слово „дерів" римується дуже добре зі словом „здурів".

М. Коко.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

справі я цілком погоджуюся з Вольтером, котрий десь сказав, що релігія як милиці, потрібна тільки калікам та тим, хто недавно встав з навкарачок і почав учитися ходити на двох ногах.

— Неправильно ви міркуєте, порівнюючи релігію з милицями, — втрутився найближчий сусід. — Хоча ви, припустимо навіть, так уже порозумнішали, що не потребуєте жодної релігії, то як накажете розуміти світогляд таких великих світил науки, як Ньютон, Коперник, Галілей, Джордано Бруно, Лявуазьє, Дарвін, Лінней, Паскаль, Флямаріон, Планк, Айнштайн, Менделеєв, Павлов, Рентґен, Гельмгольц, Кох, Пастер, Вольт та інші, які все своє життя залишались людьми віруючими, не кажучи вже про мислителів і філософів усіх часів і народів, які визнавали існування духового світу? Що ж тоді, по-вашому, — збуджено продовжував сусід, — ці генії потребували „миляць" більше, ніж ми з вами? Ні, товариші, час уже вам бодай тут отямитись від марксистського опіюму. А коли ви вже чиплаєтесь за Вольтера, козиряєте його словами, то вам не варто забувати того, що Вольтер у іншому місці говорив про релігію: „Якщо Бога не було б то Його довелося б вигадати". Ні, товариші колишні комуністи, релігія — не милиці, а лет людського духа в вічність, у горні світи, до блаженства! — закінчив сусід і спинився.

В цей час несподівано відчинилися двері, і в камеру ввели біля, як двадцять нових в'язнів, присланих із Білорусі. Всі припинили розмови, схопилися з мар і, оточивши нових товаришів, почали з ними знайомитися.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Подається до відома, що піврічні збори Бр. св. Василія, від. 168, відбудуться в неділю, 5. червня, в галі У. Н. Дому, 760 Стейт Стріт, в годині 2:30 пополудні. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на збори і вислухати звіту уряду і контр. комісії за пів року, та вирівнати свої залеглости, щоб не наражуватись на суспенду. Також просимо привести і вписати нових членів до Союзу. Пригадуємо тим членам, що взяли тікети на пікнік, що відбудеться 19. червня, щоби звернули гроші за них на цих зборах. Буде також більше справ до полагодження. — Г. Дячишин, предс.; Н. Марків, кас.; Г. Бабин, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Піврічні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 158, відбудуться в пятницю, 3. червня, в год. 8. вечір, в У. Н. Домі, 216 Гренд ул. Просимо всіх членів конче прийти, бо маємо багато важних справ до вирішення. Член, котрий не явиться, буде покараний згідно зо статутом. — М. Кіт, рек. секр.

✝

У восьму річницю смерти бл. памяти ОЛЕКСАНДРА ДОЦЕНКО, полковника і старшого ад'ютанта Головного Отамана військ У.Н.Р., відбудеться ПАНАХИДА в годині 12:30 пополудні, в Церкві Святого Володимира при 14-й вулиці в Ню Йорку, в Неділю, 5-го червня 1949 року.

Проситься Товаришів по зброї взяти ласкаву участь, про що повідомляє Дружина і Мати.

ЗАХОДОМ Т-ВА УКР. ІНЖЕНЕРІВ В АМЕРИЦІ відбудеться В НЕДІЛЮ, 5. ЧЕРВНЯ, в год. 3. попол. в Церкві св. Юра в Ню Йорку, Іст 7-ма вул.

ПАНАХИДА

за душу сл. п. проф. д-ра Е. Храпливого, президента Т-ва Сільський Господар.

По панахиді в Авдиторії Школи св. Юра буде виголошений реферат про д-ра Храпливого з нагоди 50літнього ювілею Т-ва Сільський Господар. Виголосить інж. Гр. Іовик, довголітній співробітник Покійного.

Запрошується до участи українське громадянство.

ТАРЗАН, ч. 2104. Кінець ґенґстера.

Цілу одну минуту малпочоловік витримував повний тягар Рінкера на одній руці.

Аж потім витренувані в джунґлях мязи виконали несподіваний оборот...

...і Тарзан запхав власний ніж Рінкера в його злобне серце.

Після того малпочоловік позбирав три мошонки з діямантами, не поглянувши навіть на ґенґстера.

Він знав, що незабаром гієни не оставлять ні кусника тіла, хіба тільки самі кости ґенґстера.